VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO Lausunto

12.4.2016 185/331/16

Eduskunnan verojaosto
Eduskunta

Viite: lausuntopyyntönne 18.3.2016, HE 29/2016 vp

Hallituksen esitys verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Valtakunnanvoudinvirasto lausuu esityksestä vain siltä osin kuin se arvioi sillä olevan vaikutusta ulosottomenettelyyn.

Verotusmenettelyä koskevat säännökset

Esityksessä ehdotetaan säännönmukaisen muutoksenhakuajan lyhentämistä kolmeksi vuodeksi verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta lukien. Ehdotuksen mukaan tämä edellyttää luopumista perustevalitusmenettelystä.

Antaessaan lausuntoa hallituksen esityksen luonnokseen Valtakunnanvoudinvirasto totesi seuraavaa:

"Tätä ehdotusta ei voida pitää perustevalitussäännöstön ja velallisen oikeusturvan kannalta kannatettavana. Perustevalitus on velallisen oikeusturvakeino saada maksuunpanon oikeellisuus tuomioistuimen tutkittavaksi niin kauan kuin saaminen on perittävissä eli sen vanhentumiseen asti. Tämä on olennaisesti ilman tuomiota tai päätöstä ulosottokelpoisten saatavien perintään liittyvä oikeussuojakysymys. Tätä kysymystä on perusteellisesti käsitelty veroulosottolakikomitean mietinnössä vuonna 1960. Komitea toteaa mm.: "Verojen osalta on yleensä voimassa, että tällainen perustevalitus saadaan tehdä säännönmukaisen valitusajan umpeen kuluttuakin, aina siihen asti, kunnes oikeus veron perimiseen on vanhentumisen johdosta menetetty.... Tällainen perustevalitus tulee voida tehdä sen ajan loppuun asti, minkä puheena oleva saaminen on ulosottokelpoinen." Komitea piti järjestelyä velallisen oikeusturvan kannalta välttämättömänä (Komiteamietintö s. 46s.). Kun nykyisellään kansalaisen perusoikeuksissa vielä voimakkaammin korostetaan pääsyä oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, heikennystä ei voida pitää suotavana. Tätä heikennystä ei suuremmin auta mahdollisuus ylimääräiseen muutoksenhakuun tai veronhuojennukseen, jotka ovat luonteeltaan ja vaatimuksiltaan erilaisia oikeusturvakeinoja."

Hallituksen esityksessä pitäydytään edelleen perustevalitusoikeudesta luopumiseen. Mikäli tämä kanta säilyy loppuun asti, edellyttäisi tämä Valtakunnanvoudinviraston näkemyksen mukaan muutoksia myös lakiin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (VeroTpL), koska perustevalituksesta kokonaisuutena säädetään juuri tässä laissa. Tilanne on ristiriitainen, jos nimenomaan VeroTpL suo perustevalitusmahdollisuuden, mutta toisaalta verotusta koskevissa erityislaeissa se suljetaan pois.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Kauppiaskatu 1 20100 TURKU	PL 330 20101 TURKU	029 566 5150	028 566 5159	vvv@oikeus.fi

Mikäli verojen osalta perustevalitusoikeus kielletään, merkitsee se sitä, että ulosmitattaessa VeroTpL:n mukaan täytäntöönpantavia veroja ja maksuja eli julkisia saatavia, on ulosotossa annettava erilaisia muutoksenhakuosoituksia suoraan ulosottokelpoisissa asioissa riippuen siitä, onko perustevalitus kyseisen julkisen saatavan osalta mahdollista tai ei. Tämä saattaa edellyttää huomattavia muutoksia ulosotontietojärjestelmään riippuen siitä, mikäli jokaisen eri julkisen saatavan osalta tulee selvittää, onko sen osalta mahdollista tehdä perustevalitus. Toisaalta muutoksenhakuosoituksen otsikon tältä voisi myös kirjoittaa esimerkiksi muotoon "Perustevalitus, ellei sitä erikseen ole kielletty, julkista saatavaa koskevassa asiassa". Tällöin velallisen olisi aina itse erikseen selvitettävä, onko jonkin kyseiseen ulosmittaukseen sisältyvän julkisen saatavan osalta mahdollista tehdä perustevalitus. Liitteenä malli nykyisestä valitusosoituksesta tapauksessa, jossa ulosmittaukseen sisältyy julkisia saatavia.

Veronkannon uudistamista koskevat säännökset

Luonnoksessa ehdotetaan monin paikoin muutettavaksi veronkantoa koskevia säännöksiä. Näistä merkittävä ulosoton kannalta olisi, että verojen pakollinen ulosottoon lähettäminen poistuisi.

Nykyisen veronkantolain mukaan verot tulee aina lähettää ulosottoperintään. Tästä ehdotetaan luovuttavan ja verojen lähettäminen ulosottoperintään olisi harkinnanvaraista. Muutos ei ole kannatettava.

Nykyinen työnjako verohallinnon ja ulosottohallinnon välillä on jokseenkin toimiva. Osittain esiintyy päällekkäistä toimintaa, jossa molemmat perivät yhtä aikaa samoja tai osittain samoja saatavia. Valtiolle pitäisi riittää yksi perimiskoneisto, joka on ulosottolaitos. Sillä on parhaat tiedot ja tiedonsaantikanavat velallisista ja se sovittaa perintää yhteen muitten velkojien saatavien kanssa, ottaa huomioon etuoikeudet, velallisen kokonaistilanteen jne. Verohallinnolla tulee olla käytössä normaalit velkojan keinot, mm. ns. offensiiviset velkojan keinot, mutta nykysäännöksillä tämä onnistuu hyvin. Ulosottoperinnän pudottaminen pääsäännöstä keinovalikoiman muitten keinojen joukkoon enteilee tarvetta ryhtyä laajentamaan verottajan omaa perintää. Tätä kuvastaa myös esitetty säännös verohallinnon velvollisuudesta selvittää ennen perintää verovelvollisen maksukyky ja arvioida, mikä olisi tarkoituksenmukaisin perintäkeino. Verotuksen massaluontoisuuden vuoksi tällainen tehtävä on ääretön. Tehtävä on myös päällekkäistä ulosottotoimen tehtävien kanssa ja siten valtion resurssien tuhlaamista. Kun verot näin vielä jäävät usein pois ulosottomenettelystä, seuraa tästä, että verohallinto kehottelee maksamaan ja ulosottotoimi samaan aikaan tilittää varat muille velkojille. Harvalla ulosottovelallisella on pelkkää verovelkaa. Ulosotto on nykyään tehokasta ja nopeaa. Uudistuksesta aiheutuisi siten pääsääntöisesti runsaasti tarpeetonta päällekkäistä työtä ja verohallinnolle melkoisia menetyksiä perimistuloksessa.

Hieman ongelmallisena voidaan pitää myös veronkantolain ehdotetun 44 § 4 momenttia, jonka mukaan verojen ulosottoperintään sovellettaisiin VeroTpL:a, ellei veronkantolaissa toisin säädetä. Veronkantolaista tulisi siis ulosottomenettelyyn eli oikeussuojasäännöksiin nähden eräänlainen perustuslaki.

Korkokanta palautusta maksettaessa (Veronkantolain 5 luku 32 §)

Oikeuskäytännössä on tällä hetkellä epäselvyyttä siitä, minkälaista korkoa maksetaan niille ulosottotoimin perityille ja verottajalle tilitetyille varoille, jotka verottaja myöhemmin palauttaa suoraan veronmaksajalle siinä tapauksessa, että veron määrääminen myöhemmin kumotaan.

Eräässä käytännön tapauksessa verottaja palautti verot veronkantolain mukaan määräytyvine

korkoineen. Veronmaksaja ei ollut tähän tyytyväinen, vaan laittoi ulosottohakemuksen vireille vaatien ulosottomiestä perimään ulosottokaaren 2 luvun 16 §:ään perustuen veroille korkoa korkolain 3 §:n 2 momentin mukaisesti. Ulosottomies ei ottanut asiaa vireille. Hakija valitti käräjäoikeuteen, joka hylkäsi valituksen ja nyt asia on hovioikeudessa. Luonnoksessa ehdotetaan lainsäädäntöä tarkennettavaksi tältä osin, niin että palautuskorko olisi sama niin ulosottoperinnän kautta kuin vapaaehtoisestikin maksetuissa veroissa. Toisaalta olisi hyvä, että kaikki palautuskorot ulosotossa määräytyisivät ulosottokaaren 2 luvun 16 §:n mukaan, mihin VeroTpL:n 8 § viittaa. Jos koroista säädetään asialajeittain, tulee menettely monimutkaiseksi ja hankalaksi.

Lopuksi

Muilta osin ei Valtakunnanvoudinvirastolla ole huomautettavaa. Esimerkiksi muutokset uudelleen toimitettavan verotuksen ulosottomenettelyssä ovat selkeä parannus aikaisempaan verrattuna, koska asioita ei enää peruuteta ulosotosta eikä ulosottomiehen niin ollen ole enää peruutettava toimitettuja ulosmittauksia, vaan ne pysyvät voimassa.

Johtava hallintovouti

Jorma Niinivirta

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus

Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottomiehen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee. Valitusviranomaisena on **Espoon käräjäoikeus**.

Määräaika ja valitusmenettely

Määräaika valituksen tekemiseen on kolme viikkoa. Muutosta voimassa olevaan maksukieltoon, joka on annettu palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittauksessa, saadaan hakea ilman määräaikaa. Määräaika lasketaan toimitus- tai päätöspäivästä, jos siitä on ilmoitettu etukäteen asianomaiselle tai hän on ollut läsnä toimituksessa. Jos valitus koskee kertyneiden varojen jakoa, määräaika lasketaan jakopäätöksen tekemisestä. Jos valitus koskee tilitystä, määräaika lasketaan siitä, kun varat on lähetetty velkojalle. Jos valitus koskee myyntiä tai siihen liittyvää edeltävää tointa, määräaika lasketaan myyntipäivästä. Muussa tapauksessa määräaika lasketaan siitä päivästä, jona asianomainen on saanut toimesta tai päätöksestä tiedon.

Kirjallinen valitus on toimitettava viimeistään määräajan päättymispäivänä **Länsi-Uudenmaan ulosottoviraston tai sen toimipaikan kansliaan** ennen virka-ajan päättymistä (klo 16.15). Toimipaikkaluettelo on valitusosoituksen lopussa. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituskirjelmän voi toimittaa kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopionumeroon tai sähköpostiosoitteeseen. Lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetetään.

Valituskirjelmän sisältö ja liitteet

Valituskirjelmä on osoitettava seuraavalle viranomaiselle: **Espoon käräjäoikeus**.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- täytäntöönpanotoimi tai ulosottomiehen päätös, johon haetaan muutosta
- yksilöity vaatimus ja seikat, joihin vaatimus perustuu
- todisteet, joihin halutaan nojautua, ja mitä kullakin todisteella halutaan näyttää toteen
- asiamiehen tai avustajan yhteystiedot sekä se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan lähettää valittajalle
- valittajan sekä todistajan ja muun kuultavan yhteystiedot

Valituskirjelmään tulee liittää ne kirjalliset todisteet, joihin valittaja vetoaa. Kirjallinen valituskirjelmä on valittajan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava.

Vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei keskeytä täytäntöönpanoa, ellei laissa toisin säädetä tai tuomioistuin niin määrää. Tuomioistuin, joka käsittelee ulosottotointa koskevaa muutoksenhakemusta tai täytäntöönpanoriitaa, voi asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan antaa keskeytysmääräyksen. Sen jälkeen kun kertyneiden rahavarojen lopullinen tilitys on tehty ja varat lähetetty hakijalle, voidaan valittaa ainoastaan lopullisessa tilityksessä olevasta virheestä. Ennen valituksen tekemistä se, joka aikoo hakea muutosta, voi pyytää ulosottomieheltä tilityksen keskeyttämistä.

Itseoikaisu ja suhde täytäntöönpanoriitakanteeseen

Asianomainen voi pyytää ulosottomiestä oikaisemaan virheelliseksi katsomaansa tointa tai päätöstä. Oikaisupyynnön esittäminen ei katkaise valitusajan kulumista.

Samasta toimesta tai päätöksestä ei saa sekä tehdä valitusta että nostaa täytäntöönpanoriitakannetta.

Uusi määräaika

Jos asianomainen laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä ei voi määräajassa hakea muutosta, ulosottomies saa asettaa hakemuksesta uuden määräajan valituksen tekemistä varten. Hakemus on toimitettava **Länsi-Uudenmaan ulosottoviraston kansliaan** ennen valitusajan päättymistä. Hakemukseen on liitettävä selvitys esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

Oikeudenkäyntimaksut ja -kulut

Ulosottokaaren mukaisen muutoksenhakuasian käsittelemisestä käräjäoikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, josta säädetään laissa ja asetuksessa tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista.

Oikeudenkäyntikuluista ulosottovalitusasiassa säädetään ulosottokaaren 11 luvun 20 §:ssä.

Perustevalitus julkista saatavaa koskevassa asiassa

(Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta)

Perustevalitus veron, julkisen maksun taikka muun julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan saatavan (julkinen saatava) määräämisestä tai maksuunpanosta on tehtävä sille viranomaiselle, jolle saatavan määräämisestä tai maksuunpanosta on säännönmukaisesti valitettava. Jollei valitusviranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Perustevalitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu ja muussa tapauksessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on erääntynyt. Jos ulosmittaus on toimitettu mainitun ajan kuluessa, perustevalitus saadaan tehdä niin kauan kuin oikeutta maksun saantiin ei ole menetetty. Jos julkinen saatava on valvottu kiinteistön asianosaiskeskustelussa, perustevalitus on tehtävä kolmen viikon kuluessa valvontapäivästä lukien.

Täytäntöönpanon keskeytyspyyntö julkista saatavaa koskevassa asiassa

(Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta)

Velallinen, jonka omaisuutta on ulosmitattu, voi pyytää täytäntöönpanon keskeyttämistä ulosottomieheltä. Pyyntö keskeyttää täytäntöönpanon, jos se on tehty viikon kuluessa ulosmittauksesta. Keskeytys jatkuu, jos velallinen toimittaa ulosottomiehelle kolmen viikon kuluessa pyynnöstä todistuksen muutoksenhaun vireilläolosta tai valituskirjelmän. Viikon määräaika lasketaan ulosmittauksesta noudattaen, mitä edellä on sanottu määräajan laskemisesta. Keskeyttämistä voi pyytää ulosottomieheltä suullisesti, jolloin kirjallinen pyyntö on toimitettava ulosottomiehelle kolmen viikon määräajassa.